

เอกสารคำแนะนำ

เทคโนโลยี การผลิตถั่วลิสง

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารคำแนะนำ

เทคโนโลยี การผลิตถั่วลิสง

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

กรมวิชาการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

เอกสารคำแนะนำ “เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง” จัดทำขึ้น เพื่อให้เป็นคู่มือและแนวทางในการผลิตถั่วลิสงอย่างถูกต้องและเหมาะสม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ เกษตรกร และบุคคลผู้สนใจทั่วไป สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างสรรค์การเกษตรของไทยให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

กรกฎาคม 2563

สารบัญ

พันธุ์ถั่วลิสง	1
เทคโนโลยีการผลิต	3
❖ การเตรียมดิน	3
❖ การปลูก	3
การดูแลรักษา	4
❖ การให้น้ำ	4
❖ การพรวนดินและพูนโคน	4
❖ การใส่ปุ๋ย	4

การจัดการศัตรูพืช

- ❖ โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด 5
- ❖ แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด 7
- ❖ วัชพืชและการป้องกันกำจัด 9

การเก็บเกี่ยว

10

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

10

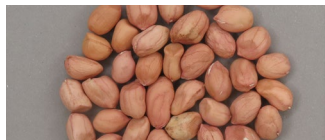

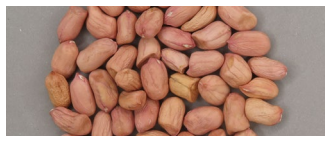
เทคโนโลยีการผลิตถั่วลิสง

พันธุ์ถั่วลิสง

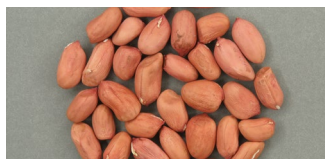
1. พันธุ์ไทนาน 9 ถั่วลิสงฝักแห้ง
เหมาะสำหรับใช้ในรูปถั่วกะเทาะเปลือก
ฝักมี 2 เมล็ด เปลือกบาง ผิวเปลือกเรียบ
เมล็ดสีชมพู อายุเก็บเกี่ยว 95-105 วัน
น้ำหนัก 100 เมล็ด 42 กรัม ผลผลิต
ฝักแห้ง 260 กิโลกรัมต่อไร่ ปรับตัวได้ดี
สามารถปลูกได้ทุกสภาพแวดล้อม

2. พันธุ์ขอนแก่น 5 ถั่วลิสงฝักแห้ง
ลายฝักซัด ฝักมี 2 เมล็ด เมล็ดสีชมพู
น้ำหนัก 100 เมล็ด 51 กรัม อายุเก็บเกี่ยว
90-110 วัน ผลผลิตฝักแห้ง 300 กิโลกรัม
ต่อไร่ ในฤดูแล้งที่มีการให้น้ำชลประทาน
ให้ผลผลิตสูงและเมล็ดโตกว่าในฤดูฝน

3. พันธุ์ขอนแก่น 6 ถั่วลิสงเมล็ดโต
เหมาะสำหรับใช้ในรูปถั่วฝักแห้งหรือฝักต้ม
ลายฝักปานกลาง น้ำหนัก 100 เมล็ด
83 กรัม ฝักมี 2-3 เมล็ด เมล็ดสีชมพู
อายุเก็บเกี่ยว 109-120 วัน ผลผลิตฝักแห้ง
580 กิโลกรัมต่อไร่ เมล็ดมีการพอกตัว
ประมาณ 4 สัปดาห์หลังเก็บเกี่ยว ต้านทาน
โรคยอดไหม้

4. พันธุ์ขอนแก่น 84-7 ถั่วลันเตงฝักแห้ง
ลายฝักปานกลาง ฝักมี 2 เมล็ด เมล็ดมีขนาด
โตกว่าพันธุ์ขอนแก่น 5 น้ำหนัก 100 เมล็ด
54 กรัม อายุเก็บเกี่ยว 98-125 วัน ผลผลิต
ฝักแห้ง 315 กิโลกรัมต่อไร่ เมล็ดมีการพัทตัว

5. พันธุ์ขอนแก่น 84-8 ถั่วลันเตงฝักต้ม
ฝักยาว ลายฝักชัด มี 2-4 เมล็ด เมล็ดสีชมพู
อายุเก็บเกี่ยวฝักสด 85-90 วัน ฝักแห้ง
95-110 วัน น้ำหนัก 100 เมล็ด 50 กรัม
ผลผลิตฝักสด 785 กิโลกรัมต่อไร่ ฝักแห้ง
290 กิโลกรัมต่อไร่

6. พันธุ์ขอนแก่น 9 ถั่วลันเตงฝักแห้ง
เมล็ดปานกลาง ลายฝักชัด ฝักมี 2 เมล็ด
เมล็ดยาวโตกว่าขอนแก่น 5 และไทนาน 9
น้ำหนัก 100 เมล็ด 52.8 กรัม อายุเก็บเกี่ยว
95-115 วัน ผลผลิตฝักแห้ง 264 กิโลกรัม
ต่อไร่

7. พันธุ์กาฬสินธุ์ 1 ถั่วลันเตงฝักต้ม
ฝักยาว อวบ มี 2-3 เมล็ด เปลือกเรียบ
เมล็ดยาวสีแดง อายุเก็บเกี่ยว 80-85 วัน
น้ำหนัก 100 เมล็ด 40 กรัม ผลผลิตฝักสด
460 กิโลกรัมต่อไร่

8. พันธุ์กาฬสินธุ์ 2 ถั่วลันเตาฝักต้ม
ฝักยาวมี 3-4 เมล็ด ลายซัดลึก เปลือกหนาแข็ง
เมล็ดสีชมพูลายขีดสีม่วง อายุเก็บเกี่ยว
100-110 วัน น้ำหนัก 100 เมล็ด 39 กรัม
ผลผลิตฝักสด 530-650 กิโลกรัมต่อไร่

เทคโนโลยีการผลิต

การเตรียมดิน

ปลูกในฤดูฝน ถั่วซพีชน้อยไถเปิดร่องแล้วหยอดเมล็ด ถั่วซพีชมาก
ไถลึก 10-20 เซนติเมตร ตากดิน 7-10 วัน พรวนแล้วคราดเก็บเศษซาก
ของวัชพืช

ปลูกแบบให้น้ำชลประทาน ควรไถพรวนดิน
และยกร่องปลูก ช่วยให้ดินบริเวณราก และฝัก
ร่วนซุยขึ้น ให้น้ำได้สะดวก

ปลูกแบบอาศัยความชื้นในดิน ต้องเตรียมดิน
ให้ละเอียด โดยไถดิน 2 ครั้ง และพรวน 2 ครั้ง
ไถเปิดร่องและหยอดเมล็ดในร่องไถ คราดกลบ
และย่อยหน้าดินหลายรอบจนหน้าดินละเอียด

การปลูก ปลูกด้วยเมล็ดที่มีความงอกมากกว่า 75 เปอร์เซ็นต์
อัตราปลูก 12-15 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะปลูก 40-50x10-20 เซนติเมตร
2-3 เมล็ดต่อหลุม หรือ 32,000-48,000 ต้นต่อไร่
หลุมลึก 5-8 เซนติเมตร ถ้าในฤดูแล้งควรปลูกให้ลึก
10 เซนติเมตร ใช้ตอซังคลุมดินหลังปลูก 10-15 วัน
จะช่วยรักษาความชื้น

การดูแลรักษา

การให้น้ำ ระยะงอก ให้น้ำหลังปลูกตามความชื้นในดิน ระยะออกดอกจนถึงระยะพัฒนาเมล็ด อายุประมาณ 30-80 วัน เป็นระยะที่ต้องไม่ให้ถั่วลิสงขาดน้ำ ควรให้น้ำทุก 7-10 วัน หรือขุดดินลงไป 20-30 เซนติเมตร ถ้าบ้นดินเป็นก้อนได้ ยังไม่ต้องให้น้ำ หรือดูอาการของถั่วเริ่มมีใบเขียวในตอนกลางวัน

การพรวนดินและพูนโคน ควรทำเมื่อดินแน่น และหน้าดินแห้งแข็งเพื่อปรับสภาพหน้าดินให้เหมาะต่อการแทงซึ่มเพื่อพัฒนาเป็นฝัก ทำเมื่อถั่วลิสงอายุประมาณ 40 วัน หรือหลังถั่วเริ่มออกดอก 1-2 สัปดาห์ ควรระวังการเกิดแผล และกิ่งฉีกขาด อาจทำให้โคนเน่าดินเนื่อหยาบ เช่น ดินทราย หรือร่วนทราย ไม่จำเป็นต้องพูนโคน

การใส่ปุ๋ย พื้นที่เปิดใหม่ หรือดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือดินที่ไม่เคยปลูกถั่วลิสงมาก่อน ควรคลุกเมล็ดด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียม 200 กรัม ต่อเมล็ด 12 กิโลกรัม เพื่อลดการใส่ปุ๋ยไนโตรเจน ปุ๋ยเคมีผสมปุ๋ย 18-46-0 อัตรา 17 กิโลกรัมต่อไร่ และ ปุ๋ย 0-0-60 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หรือใช้สูตร 12-24-12 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ หรือสูตร 16-16-8 อัตรา 35 กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุมก่อนปลูก หรือโรยข้างแถวแล้วกลบ 10-15 วันหลังออกดินที่มีปริมาณแคลเซียมต่ำควรหว่านปูนขาว อัตรา 100-200 กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพรวนดินก่อนปลูก 2 สัปดาห์ หรือโรยยิปซัมบนต้น อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ ในช่วง 30-40 วันหลังออก

▲ คลุกเมล็ดด้วยไรโซเบียม

การจัดการศัตรูพืช

โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. โรคโคนเน่า หรือโคนเน่าขาดต้นเหี่ยวเหลือง ยุบตัว โคนต้นเป็นแผลสีน้ำตาล ระบาดรุนแรงในระยะกล้า อายุ 7-28 วัน การป้องกัน คลุกเมล็ดก่อนปลูกด้วยสารป้องกันกำจัดไฮโปรไดโอน 50% ดับเบิ้ลยูพี 3-5 กรัมต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม

2. โรคลำต้นเน่า หรือโคนเน่าขาว ยอด กิ่ง และลำต้นเหี่ยวยุบ เป็นหย่อมๆ พบแผลเน่าส่วนที่สัมผัสผิวดิน มีเส้นใยสีขาว พบระบาดมากในฤดูฝน การป้องกันกำจัด ถอนต้นแสดงอาการเผาทำลาย ไม่ให้น้ำท่วมขังแปลงปลูก ช่วงติดฝักถึงเก็บเกี่ยว ปลูกพืชหมุนเวียน ไม่ใช่พืชตระกูลถั่ว เช่น ข้าวฟ่าง พนสารป้องกันกำจัดเมตาแลกซิล+แมนโคเซบ (8%+64%) 15-20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือไฮโปรไดโอน 50% ดับเบิ้ลยูพี 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

3. โรคราสนิม เป็นตุ่มสีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้ม กระจายทั่วบนใบคล้ายสนิมเหล็ก จำนวนมาก ระบาดรุนแรงในฤดูฝน ป้องกันกำจัด โดยใช้สารคลอโรธาโรนิล 75% ดับเบิ้ลยูพี 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือแมนโคเซบ 80% ดับเบิ้ลยูพี 30-40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือมาเนบ 80% ดับเบิ้ลยูพี 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

4. โรคใบจุดสีดำ แผลเป็นจุดสีดำ เริ่มจากใบล่าง ถ้าเป็นรุนแรงจะทำให้ใบเหลือง ขอบใบบิดเบี้ยว ไหม้แห้งดำ และร่วงก่อนกำหนด ป้องกันกำจัดโดยพ่นสารเบนโนมิล 50% ดับเบิ้ลยูพี 15-20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือแมนโคเซบ 80% ดับเบิ้ลยูพี 20-30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

5. โรคยอดไหม้ ยอดอ่อน และใบยอดเป็นแผล ก้านใบโค้งและงอ พบทุกระยะการเจริญเติบโต โดยมีเพลี้ยไฟเป็นแมลงพาหะ การป้องกันใช้พันธุ์ต้านทานขนอกแก่น 6 เพิ่มอัตราการปลูก หรือฉีดพ่นสารกำจัดเพลี้ยไฟอะซีเฟต 75% เอสพี 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือไดอะโซฟอส 40% อีซี 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1. เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้ยอด และใบหงิกงอ บิดเบี้ยว มีรอยขีดข่วน ต้นถั่วชะงักการเจริญเติบโต เป็นพาหะนำโรคยอดไหม้ และโรคใบจุดเหลือง เมื่อมีการระบาดรุนแรง ฟันไตรอะโซฟอส 40% อีซี 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร อะซีเฟต 75% เอสพี 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

2. เพลี้ยอ่อนถั่ว ดูดน้ำเลี้ยง ทำให้ต้นแคระแกร็น ใบอ่อน และยอดอ่อนหงิกงอ ดอกร่วง ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน เมื่อมีการระบาดรุนแรง ฟันคลอร์ไพริฟอส 20% อีซี 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

3. หนอนชอนใบถั่ว กัดกินเนื้อเยื่อของใบ พบใบถั่ว หรือชักไยเอาใบถั่ว มารวมกัน อาศัยกัดกินและเข้าตักแต่ในใบนั้น ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศ แห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน เมื่อมีการระบาดรุนแรง พ่นไตรอะโซฟอส 40% อีซี 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือพ่นเมื่อใบถูกทำลายมากกว่า 30% พ่นซ้ำ 1-2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน

4. เลี่ยนดิน เจาะเปลือกถั่วเป็นรู แล้วกัดกินเมล็ดในฝัก นำดินเข้าไป ในฝักแทนเมล็ดที่ถูกทำลาย ระบาดรุนแรงในพื้นที่ป่าเปิดใหม่ การป้องกัน กำจัดโดยใช้มะพร้าวทั้งผลผ่าซีกคว่ำฝังดินลึกจนถึงด้านบนกะลามะพร้าว หากพบเลี่ยนดินให้นำผลมะพร้าวเผาทำลาย พ่นสารควินาลฟอส 5% จี 4 กิโลกรัมต่อไร่

5. หนู ขุดกินถั่วลิสงระยะปลูกลูกหยอดเมล็ด ระยะฝักอ่อนโดยกินทั้งฝัก ระยะเก็บเกี่ยวจะกัดกินเฉพาะเมล็ด ระบาดรุนแรงในฤดูแล้ง ใช้วิธีป้องกัน กำจัดแบบผสมผสาน คือ ใช้กรงดักหรือกับดักร่วมกับการใช้เหยื่อพิษ หรือ พ่นสารซิงค์ฟอสไฟต์ หรือโพลคูมาเฟน หรือโบรมาดีโอโลน หรือไดฟิโทอาโลน หรือโปรโตซัวกำจัดหนู

วัชพืชและการป้องกันกำจัด

การกำจัด ไถ 1 ครั้ง ตากดิน 2-3 สัปดาห์ แล้วพรวนดิน 1 ครั้ง คราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหล ของวัชพืชข้ามปีออกจากแปลง หรือพ่นสารเคมี เช่น อะลาคลอร์ โคลมาโซน อีมาเซทาเพอร์ เมโทลาคลอร์ เป็นต้น

วัชพืชประเภทใบแคบ เช่น

▲ หญ้าปากควาย

▲ หญ้าตีนกา

▲ หญ้าดอกขาว

▲ หญ้านกสีชมพู

วัชพืชประเภทใบกว้าง เช่น

▲ ผักโขมหิน

▲ ผักเบี้ยหิน

▲ หญ้ายาง

▲ สาบแร้งสาบกา

วัชพืชประเภทกก เช่น

▲ แห้วหมู

การเก็บเกี่ยว

การนับอายุ อายุเก็บเกี่ยวฝักสด 80–90 วัน ฝักแห้ง 95–125 วัน ขึ้นอยู่กับพันธุ์ ฤดูปลูก และสถานที่ หรือสังเกตสีของเปลือกฝักเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำมากกว่า 60% การถอนหรือขุดต้นถั่วลิสงต้องระวังไม่ให้ฝักเกิดรอยแผล

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ตากบนตะแกรงตาข่าย แคร่หรือผ้าใบ โดยไม่ให้ฝักสัมผัสพื้นดิน ควรพลิกกองถั่วที่ตากประมาณ 2–3 ครั้งต่อวัน เพื่อช่วยให้ฝักแห้งเร็วขึ้น ถ้าเป็นช่วงที่มีแดดจัดใช้เวลาตาก 3–5 วัน เพื่อลดความชื้นให้ต่ำกว่า 9 เปอร์เซ็นต์

ถั่วลิสงฝักสด บรรจุในกระสอบปานที่สะอาด ส่งตลาดภายใน 24 ชั่วโมง ไม่ควรกองถั่วไว้นานเกิน 1 วัน เพราะอาจจะเกิดเชื้อราได้

ถั่วลิสงฝักแห้ง ถ้าจะเก็บเป็นเมล็ดพันธุ์ เก็บในรูปฝัก เมล็ดขนาดกลาง จะเก็บรักษาได้นานกว่าเมล็ดขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ในถุงพลาสติกหนา อากาศโปร่ง อากาศถ่ายเทดี ป้องกันฝนได้ ไม่มีมอดหนู หรือสัตว์เลื้อยเข้ารบกวน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน

ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น

โทรศัพท์ 0 2579 3930-1

โทรศัพท์ 0 4320 3506

<http://www.doa.go.th/fcri/>

สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์: 0 2579 3930-3 โทรสาร: 0 2579 0604
E-mail: fcridoa2019@gmail.com